

109623

42920

Kratko navodilo za snovanje Raiffeisenovk.

Spisal **Franjo Jošt**,
ravnatelj „Zadružne Zveze“ v Celju.

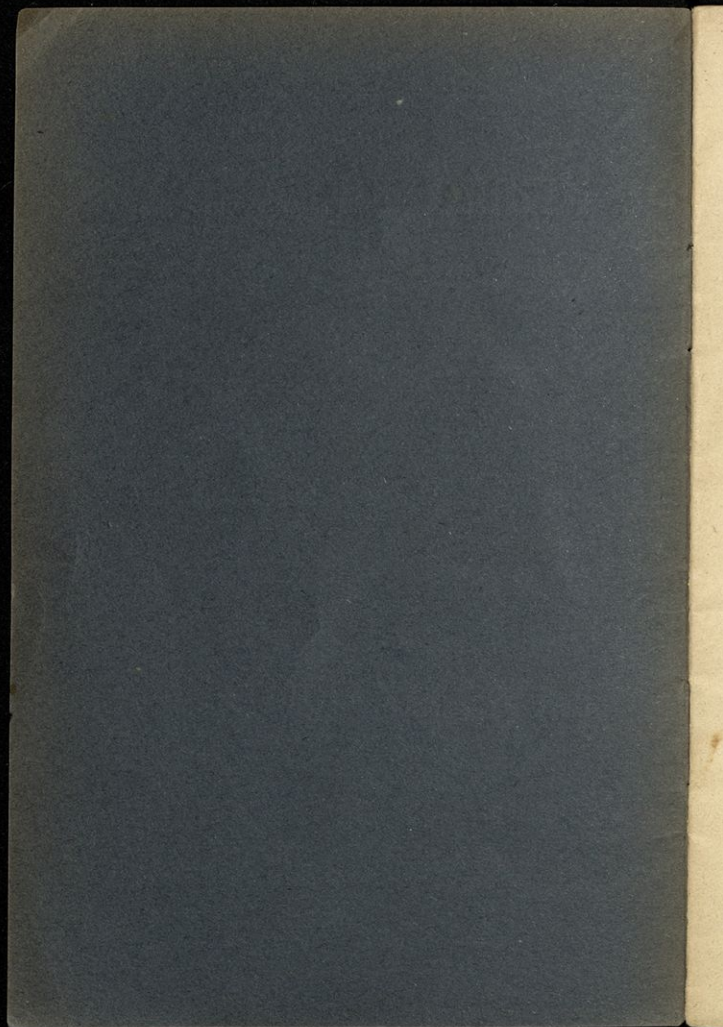

Izdala in založila „Zadružna Zveza“ v Celju.

Celje 1907.

Tisk društvene Zvezne tiskarne
v Celju.

Kratko navodilo za snovanje Raiffeisenovk.

Spisal **Franjo Jošt**,
ravnatelj „Zadružne Zveze“ v Celju.

Izdala in založila „Zadružna Zveza“ v Celju.

Celje 1907.

Tisk društvene Zvezne tiskarne
v Celju.

109623

~~42920~~

030043530

109623

Kratko navodilo za snovanje Raiffeisenovk.

1. V kraju (občina), kjer se namerava ustanoviti hranilnica in posojilnica po sistemu F. W. Raiffeisen, naj skliče kdorkoli nekaj najuglednejših mož k posvetovanju oz. zborovanju. Po zakonu ni potreba takega zborovanja prijaviti nobeni oblasti. Čim več veljavnih mož se zbere, tembolje je, vendar pa zadostuje da jih je kakih 5—7—10 navzočih. Vsak mora biti polnoleten in samopraven. Zadružna Zveza v Celju pošlje na lastne stroške rada svojega strokovnjaka k takemu posvetovanju, ako se jo za to naprosi. da vse potrebno razloži in snovatelje poduči, ter jim razloži veliko važnost zadružništva ter še posebej pomen slovenskih kmečkih hranilnic in posojilnic Raiffeisenovega ustroja. Posvetovanju naj kdo predseduje izmed sklicateljev formalno kot predsednik, da se to pozneje zapiše v tozadevni zapisnik, ki ga sestavi Zveza.

2. Ako se odposlanec Zadružne Zveze v Celju ne bi poklical, odnosno če bi isti nepričakovano ne utegnil priti, naj se pri snovanju posojilnice može posebno opozarja na sledeče ugodnosti Raiffeisenovk.

3. Vsled tega, ker mora imeti vsaka Raiffeisenovka omejen delokrog gledé sprejemanja zadružnikov in dajanja posojil istim, ni potreba imeti proti snovanju

nikakoršnih pomislekov, ker je vsaka izguba pri dobrem in previdnem gospodarstvu in pri vestnem presojevanju prošnikov za posojila popolnoma izključena, kajti posojila se bodo dovoljevala le takim prošnikom, ki so zaupanja vredni in gledé katerih načelstvo naprej ve, da potrebujejo denarja zares le za gospodarske namene. Vrhutega zahteva načelstvo pri vsakem posojilu vedno tudi najmanj enega dobrega poroka, navadno pa se zahtevata po dva in, če treba, tudi več porokov, katerih premoženjske razmere so načelstvu dobro znane in ki se zavežejo solidarno kot porcki in plačniki.

4. Kar se tiče omejenega delokroga Raiffeisenovke je razumeti dotično določilo pravil tako, da je delokrog omejen le gledé zadružnikov in dolžnikov, to se pravi, k zadruzi zamore pristopiti, ali dobiti posojilo od iste le dotičnik, ki ima ali posestvo, ali pa stalno prebivališče v okolišču (občinah), katere so v pravilih imenovane in na katere se razteza delokrog Raiffeisenovke.

5. Gledé vlagateljjev, to je gledé sprejemanja hranilnih vlog pa delokrog ni omejen, ampak sme pri vsaki Raiffeisenovki naložiti denar vsakdo, naj si bode od koderkoli, iz katerekoli hoče druge občine ali župnije, ki ni v pravilih imenovana.

6. Po zakonu se smejo združiti v Raiffeisenovko vse one občine, katere se neposredno dotikajo oz. mejijo na ono občino, v katerej ima zadruga svoj sedež, n. pr. tako-le:

	Griže	Žalec	
Lasko	Celje	Vojnik	
	Teharje		

Druge občine, ki ne mejijo neposredno na občino, kjer ima Raiffeisenovka po pravilih svoj sedež, se v delo-

krog ne smejo pritegniti t. j. občinarjem iz iste se ne smejo dajati posojila in se ne smejo sprejeti za zadružnike, med tem ko lahko vsakdo iz istih občin nalaga denar pri Raiffeisenovki kot hranilne vloge.

7. Ugodnosti, kakoršne nudijo Raiffeisenove hranilnice in posojilnice so različne in tako velike, da je potreba nekatere izmed istih posebej navesti.

a) Raiffeisenovke so pridobninskega davka popolnoma proste, naj napravijo potem še tako visok letni čisti dobiček, med tem ko morajo plačevati druge posojilnice precej občuten pridobninski davek in vse doklade, ki so z istim spojene. Ker pa so Raiffeisenovke pridobninskega davka proste, jim ni torej gledati na to, da bi napravljale bogve kak dobiček in zaradi tega dajejo lahko posojila bolj po ceni, kajti zavodi, ki plačujejo visoke davke, morajo gledati na to, da čim več zaslužijo, morajo toraj posojilojemalcem računati višje obresti in stroške tako, da morajo plačevati pravzaprav pridobninski davek oz. zlagati čisti dobiček zopet za družniki oz. dolžniki-posojilojemalci sami. Raiffeisenovke pa tega namena nimajo, ampak hočejo kmetu-prošnjiku pomagati po ceni do potrebnega kredita in se sploh ravnaajo pri tem po geslu: Vsi za enega, eden za vse!

b) Raiffeisenove posojilnice posojujejo navadno le na osebni kredit na dolžna pisma, (menice, ki za kmečko ljudstvo niso pripravne, so pa itak že po zakonu in pravilih izključene) na kratke obroke in manjše zneske za gospodarske in gospodinjske potrebščine. Posojil na vknjižbo, ki povzročijo mnogo stroškov in potov, navadno ne dajejo. Za posojila na poroštvo proti dolžnemu pismu smejo rabiti Raiffeisenove posojilnice kolek po

lestvici I tako, da plača dolžnik n. pr. pri Raiffeisenovki za posojilo po K 1000'— koleka le za 80 vinarjev med tem, ko mora plačati pri vsaki drugi posojilnici za posojilo na dolžno pismo proti poroštvu dvakratni kolek po lestvici II, toraj za znesek posojila po 1000 kron koleka za 10 kron.

c) Postranskih pristojbin ali stroškov za izposlovanje posojila itd. Raiffeisenovke navadno ne računijo nikakšnih, ker udje načelstva po večini zastonj opravljajo vse posle, katerih je itak malo in so prav lahki tako, da se jih vsakdo nauči lahko že na prvi uradni dan, ko pride strokovnjak od Zadrुžne Zveze v Celju brezplačno in se dovoli pozneje, ko se zavod že nekoliko razvije, le računarju oz. knjigovodji nekoliko odškodnine.

d) Posojilojemalcem se prihrani mnogo stroškov s tem, da lahko iščejo v sili posojila v domači občini in ni potreba delati niti njim, niti njihovim porokom dolgih potov v druge oddaljene kraje, trge ali mesta ter ni potreba, kakor se ponavadi pravi, letati od Poncija do Pilata, iz ene pisarne do druge ter stiskati klobuka pod pazduho in plačevati različnih ekspenzarjev, predno se dobi malo posojilo. Upoštevati se mora pri tem še posebno, da si prihranijo dolžniki in poroki poleg nepotrebnih stroškov tudi mnogo dragega časa, ki ga boljše lahko porabijo za razna opravila pri svojem gospodarstvu.

e) Ravno tako pa je domača Raiffeisenovka velika dobrota tudi za one, ki zamorejo denar nalagati. Tudi tem ni potreba delati dolgih potov, kadar denar naložijo ali obratno, kadar ga hočejo vzdigniti in tratiti

s tem dragega časa ter si delati nepotrebnih stroškov. Vrhutega je Raiffeisenovka v domači občini poklicana tudi v to, da ljudstvo, posle, otroke itd. moralično napeljuje k varčevanju s tem, da lahko nalagajo svoje prihranke tudi v malih zneskih; sprejme se kot vloga namreč vsak znesek od 1 krone naprej. Koliko pijančevanja in nepotrebne zapravljanja se prepreči lahko s tem, ako stariši, gospodarji, učitelji itd. posle, otroke, šolarje, pogosto opozarjajo na to, da svoje prislužke ali prihranke namestu da jih brezmiselno potrošijo, rajši naložijo za starost ali poznejše potrebe v Raiffeisenovko.

f) Poleg tega nudi Raiffeisenovka v domači občini zadružnikom tudi to dobroto, da oni z domačim kapitalom sami gospodarijo in imajo s tem tudi nekak pregled nad premoženjskimi in gospodarskimi razmerami svojih soobčanov.

In če slednjič Raiffeisenovka vendar napravi nekoliko dobička, pride isti zopet v prvi vrsti v prid zadružnikom in občinam, za katere je ustanovljena. Raiffeisenovke namreč poleg tega, da jemljejo denar na obresti, da istega izposojujejo, nabavljajo lahko ali za račun svojih zadružnikov, ali pa iz čistega dobička različna gnojila, semena, stroje itd. Ako pa v domači občini ni Raiffeisenovke oz. ako ni ista v nesebičnih, poštenih in v vsakem oziru zanesljivih rokah, roma čisti dobiček ali v tuje kraje, mesta in trge, ali pa v nenasitno bisago različnih ljudi s strankarskimi nameni.

8. O natančnem poslovanju podučni posojilnično načelstvo Zadružna Zveza v Celju po svojih strokovnjakih,

ki so nalašč zato šolani in izučeni in katere vedno pošilja od ene Raiffeisenovke do druge, da iste podučujejo. Zadrúžna Zveza preskrbi tudi vse drugo potrebno, česar od začetka funkcionarji Raiffeisenovke sami ne bi zamogli in izdeluje vse potrebne spise, vloge na oblasti itd. Koncem leta odpošlje svojega strokovnjaka, da pouči načelstvo gledé sklepanja računov in sestave bilance

9. Ako ima Raiffeisenovka preveč denarja, ki ga ne more zadrúžnikom dobro izposoditi in da ni potreba istega držati shranjenega v blagajni, ga pošlje Zadrúžni Zvezi v Celju po položnici poštne hranilnice brez stroškov, kjer se obrestuje od dneva vloge do dneva vzdiga po najvišji mogoči obrestni meri in kjer denar lahko v potrebi naroči oz. vzdigne vsakčas brez stroškov.

10. Ako bi Raiffeisenovki za varno dajanje posojil ali za hipno izplačilo hranilnih vlog primanjkovalo lastnega domačega denarja, ima pri Zadrúžni Zvezi v Celju odprt primeren kredit za kolikor mogoče najnižje obresti, katerega se lahko v okvirju tozadevnega opravičnega reda poslužuje. S tem je na vse strani preskrbljeno, da ne more zadruga prvič nikdar česa izgubiti, drugič pa je v vsakem oziru zavarovana proti temu, da ne more priti v zadrego niti gledé dajanja posojil, niti gledé izplačila hranilnih vlog.

Najvažnejše dobrote, katere uživajo članice-zadrúge naše Zadrúžne Zveze v Celju so naslednje:

1. Zveza izvršuje v zmislu svojih pravil postavno revizijo po zakonu od 10. junija 1903. drž. zak. št. 133, ker ima v to koncesijo od visokega c. kr. ministrstva za notranje zadeve.

2. Zveza daje pomoč in pouk v vseh zadevah združnega, administrativnega in tehničnega poslovanja in to zlasti takrat, ko se zadruga ustanavlja, ko se poslovanje zaprične in potem pa še posebno pri vsakoletnem sklepanju letnih računov in bilance, kadar je namreč pomoč zveze najbolj potrebna.

3. Zveza pomaga s svetom in dejansko po svojih strokovnjakih in pravnem konzulentu pri občeivanju z raznimi uradi, sestavlja po potrebi prošnje, vloge, rekurze, davčne napovedi itd.

4. Vse naše članice dobivajo naše strokovno glasilo „Zadruga“ brezplačno v dveh izvodih.

5. Zveza zavaruje blagajne svojim zadrugam proti tatvini in vlomu na lastne stroške.

7. Stroškov ne računa zveza za to nobenih. Plača se ji le običajni mali letni donesek, katerega pa dogovorno in na posebno prošnjo vsaki zadrugi opusti toliko časa, da se njeno gmotno stanje okrepi.

7. Zveza otvori svojim zadrugam tekoči račun v okvirju svojega pravičnega reda, ali pa po posebnem tozadevnem dogovoru oziroma pogodbi ter sprejema v okvirju istega blagajniške preostanke zadrug v obrestovanje in daje nasprotno zadrugam v potrebi cenega kredita.

Razun tega pa uživajo vse naše članice še vse različne v pravičih in v pravičnem redu navedene ugodnosti ter so deležne še marsikatero druge važne in upoštevane vredne dobrote.

Vrhutega se mora opozoriti, da je Zadrúžna Zveza v Celju najstarejša na avstrijskem slovanskem jugu in da deluje ista v svojem poprejšnjem društvenem in

sedanjem novem združnem okvirju v združni stroki že 25 let. Ona je orala ledino gledé slovenskega združništva, ona je ustanovila prve slovenske posojilnice, ona je s svojim trudaljubivim in nesebičnim delovanjem največ pripomogla do tega, da se je skoraj popolnoma zadušilo nekdanje tako cvetoče oderuštvo na Slovenskem ter da se je ohranilo na tisoče in tisoče kmetovalcev na svoji rojstni grudi, kateri bi bili sicer prišli na boben. Zdrúžna Zveza v Celju tudi ni nikdar snovala ali povspeševala kapitalističnih zadrug, konzumov itd. ter vsled tega v celih 25 letih svojega obstanka ni nikdar povzročila nikake škode, kakor pa se je to žal nekaterikrat zgodilo pri nekterih drugih sovražnih in politikujočih Zvezah v naših kronovinah.

Zdrúžna Zveza v Celju pa tudi ni kaka strankarska ali politična naprava, kakor so to razne druge Zveze, ki so se ustanovile po njenem vzorcu mnogo pozneje in ki so zanesle na gospodarsko polje v svoji slepi strasti tudi strankarstvo in politiko, ampak edini in najvzvišenejši cilj Zdrúžne Zveze v Celju je gospodarsko ojačenje in utrditev narodne samozvesti slovenskega naroda.

Tudi je Zdrúžna Zveza v Celju edina slovenska zveza, ki izkazuje rezervni zaklad, med tem ko imajo nekatere druge zveze le pasivne bilance in izgubo, za katere seveda morajo jamčiti njihove zadruge, katere bojazni pa pri Zdrúžni Zvezi v Celju ni.

11. Ko se pri ustanovnem zborovanju vse to, kar je tu na kratko povedano razloži možem, se potem takoj prečitajo tiskana, že pripravljena pravila, ki se

dobijo od Zveze brezplačno ter se vpiše še vse ono, kar je potrebno, n. pr. tako-le:

Na vrhu se zapiše, kjer je prostor za to izpuščen: Hranilnica in posojilnica v (n. pr. v Gotovljah).

V § 1. drugi odstavek se zapiše občina, v kateri bode imela zadruga sedež;

v § 1. tretji odstavek se zapišejo one občine, za katere se Raiffeisenovka ustanovi: (glej določilo ad 4).

v § 6. se zapiše z besedo vsoto, kaki naj bodo deleži; po mogočnosti naj bodo isti mali, 10 ali 5 kron; najvišji smejo biti po zakonu po 50 kron;

v § 18. se zapiše število udov načelstva, zadostujejo poleg načelnika in njegovega namestnika 3, k večjemu 5 do 7 udov;

v § 21. se zapiše število udov načelstva, kolikor jih mora biti pri seji navzočih, da je seja sklepčna. Ako obstoji načelstvo skupaj iz 5 udov, naj bodo navzoči vsaj trije, pri številu 7 vsaj 4 itd., torej vedno vsaj nadpolovična večina;

v § 31. se zapiše okrožno sodišče, v čegar področje spada sedež Raiffeisenovke;

v § 32. se poleg Zadruga [navedejo imena časopisov, v katerih se po potrebi objavljajo razglasi; navadno se navedejo oni časopisi, ki se v okolišu Raiffeisenovke najbolj čitajo, n. pr. „Zadruga“ ali Domovina ali itd. Da se objavljajo razglasi v strokovnem glasilu „Zadruga“, je samo ob sebi umevno.

v § 34. se zapiše število glasov, kolikor jih največ sme imeti kak zadružnik pri občnem zboru z ozirom na morebitno večje število vplačanih deležev; po navadi

se določi, da ne sme nobeden zadružnik imeti več kakor deset glasov.

v § 37. se določi število udov nadzorstva, navadno 3 do 5 udov, kar popolnoma zadostuje.

Ko je vse to dovršeno, se pravila datirajo in podpišejo. Dotični, ki so pravila podpisali, so upravičeni imenovati takoj prvo načelstvo, ki je izvoljeno za dobo dotičnega leta, ko se Raiffeisenovka snuje in še za eno nadaljno leto v zmislu § 18. pravil.

V § 44. se potem vpišejo imena načelnika, njegovega namestnika in toliko udov načelstva, kolikor se je določilo v § 18., da jih mora biti. Opozarja se, da mora vsak ud načelstva znati podpisati najmanj svoje ime. Pri nadzorstvu se zapiše toliko udov, kolikor določa § 37. in sicer naj bode prvoimenovani predsednik nadzorstva, drugoimenovani zapisnikar, ostali pa udje nadzorstva brez posebne funkcije. Opomni se, da se lahko izvolijo tudi slučajno pri posvetovanju ne-navzoče osebe, gledé katerih pa se sigurno ve, da bodo pravila pozneje podpisale in k zadrugi pristopile ter izvolitev sprejele.

Gledé izbiranja udov načelstva in nadzorstva se snovatelje opozarja, da gledajo na to, naj bode vsaj večina udov iz domače občine, ali vsaj iz najbližnje bližine iste tako, da je mogoče po potrebi in v posebnih slučajih hitro sklicati sejo. Izvolijo pa se naj tudi vedno najuplivnejši in najuglednejši gospodarji, učitelji itd., glede katerih je sigurno, da bodo previdno in pošteno gospodarili ter do katerih bodo imeli zadružniki in vlagatelji polno zaupanje.

12. Ko so pravila podpisana in izvoljeno načelstvo in nadzorstvo, je zborovanje končano in ni treba poleg izpolnjenja pravil začas pisati nikakega drugega ustanovnega zapisnika. Izpolnjena pravila se pošljejo Zadružni Zvezi v Celju, katera potem brezplačno preskrbi vse drugo potrebno, kar se mora izvršiti v svrhu, da se zadruga registruje t. j. da se pravila vpišejo v tozadevni register pri pristojnem c. k. trgovskem sodišču (okrožno ali deželno sodišče).

Ko Zadružna Zveza v Celju pripravi vse potrebne listine, se podajo potem po navodilu iste udje načelstva (nadzorstvo ne) k bližnjemu sodišču ali notarju, da se njihovi podpisi na prošnji za registriranje legalizujejo. Prošnja z legalizovanimi podpisi se potem zopet vrne Zadružni Zvezi v Celju, ki ukrene na daljne potrebne korake še druge preskrbi prepise in priloge k prošnji ter potem isto vloži pri pristojnem trgovskem sodišču.

13. Medtem ko je vložena prošnja pri trgovskem sodišču in do takrat, da pride odlok od istega, preskrbi Zadružna Zveza v Celju za Raiffeisenovko potrebno blagajno, knjige, knjižice in tiskovine itd.

14. Ko je registriranje dovršeno, napravi Zadružna Zveza še potrebno vlogo na c. kr. finančno deželno ravnateljstvo, ki je predpisana, zaradi pripoznanja davčnih in kolkovnih olajšav.

15. Zaradi poslovanja pa ni treba čakati na to sub 14 omenjeno pripoznanje odnosno rešitev od finančne oblasti, ampak prične s poslovanjem takoj, ko so pripravljene vse knjige in je prvi uradni dan primerno

razglašen v onih občinah, za katere je Raiffeisenovka ustanovljena.

16. K prvemu uradnemu dnevu na vsak način vedno pošljemo na svoje stroške enega naših strokovno izobraženih uradnikov, da načelstvo in nadzorstvo pouči o pravilnem poslovanju. Dotični prinese seboj po potrebi tudi začetni kredit zadruga v znesku 5000 do 10.000 kron.

V splošnem pa ponavljamo, da je najboljše, ako se k snovanju povabi našo Zadružno Zvezo v Celju, da odpošlje ista svojega zvedenca, ki potem na licu mesta vse potrebno sam ukrene ter snovatelje pouči tako, da gre registriranje gladko in da začne Raiffeisenovka s poslovanjem v najkrajšem času.

Prav tako oz. podobno pa se postopa tudi pri snovanju vsakovrstnih drugih zadrug, naj bodo potem iste ali navadne kmečke hranilnice in posojilnice mešanega ustroja, ali sadjarske, živinorejske, mlekarske, kmetijske nakupovalne in prodajalne zadruga itd. Za vse vrste takih zadrug lahko dobijo osnovevalci vzorna pravila pri Zadružni Zvezi v Celju.

Konečno Vam pri snovanju Raiffeisenovke utegnejo dobro služiti naslednji podatki:

Zadružna Zveza v Celju, registrovana zadruga z omejeno zavezo razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruga in društva kakoršne-

koli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadruge itd.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje slovenske kmečke Raiffeisenske posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obli-
gatorično revizijo zadrug in društev po določitih zakona
od 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133 je podelilo visoko
c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v
Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje
ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je
urejena vsem novodobnim potrebam primerne ter oskr-
buje denarno sporavnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obresto-
vanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere
obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izpla-
čuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje
Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam
kredit v tekočem računu ali kot naložbe po najbolj
mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1906
približno okroglo 15 milijonov kron ter je ista velika
dobrota za vse članice.

Čistega dobička in rezervnega zaklada ima Za-
družna Zveza v Celju do konca leta 1906 K 13.489'45.
Vse zadruge Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236.848.258'92
čistega dobička	„ 507.922'94
rezervnih zakladov	„ 3.673.350'15

skupnega lastnega imetja K 5,550.905'98
 ter vseh aktiv (premoženja) skupaj . . „ 100,571.955'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveze slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
 KNJIŽNICA

00000510560

